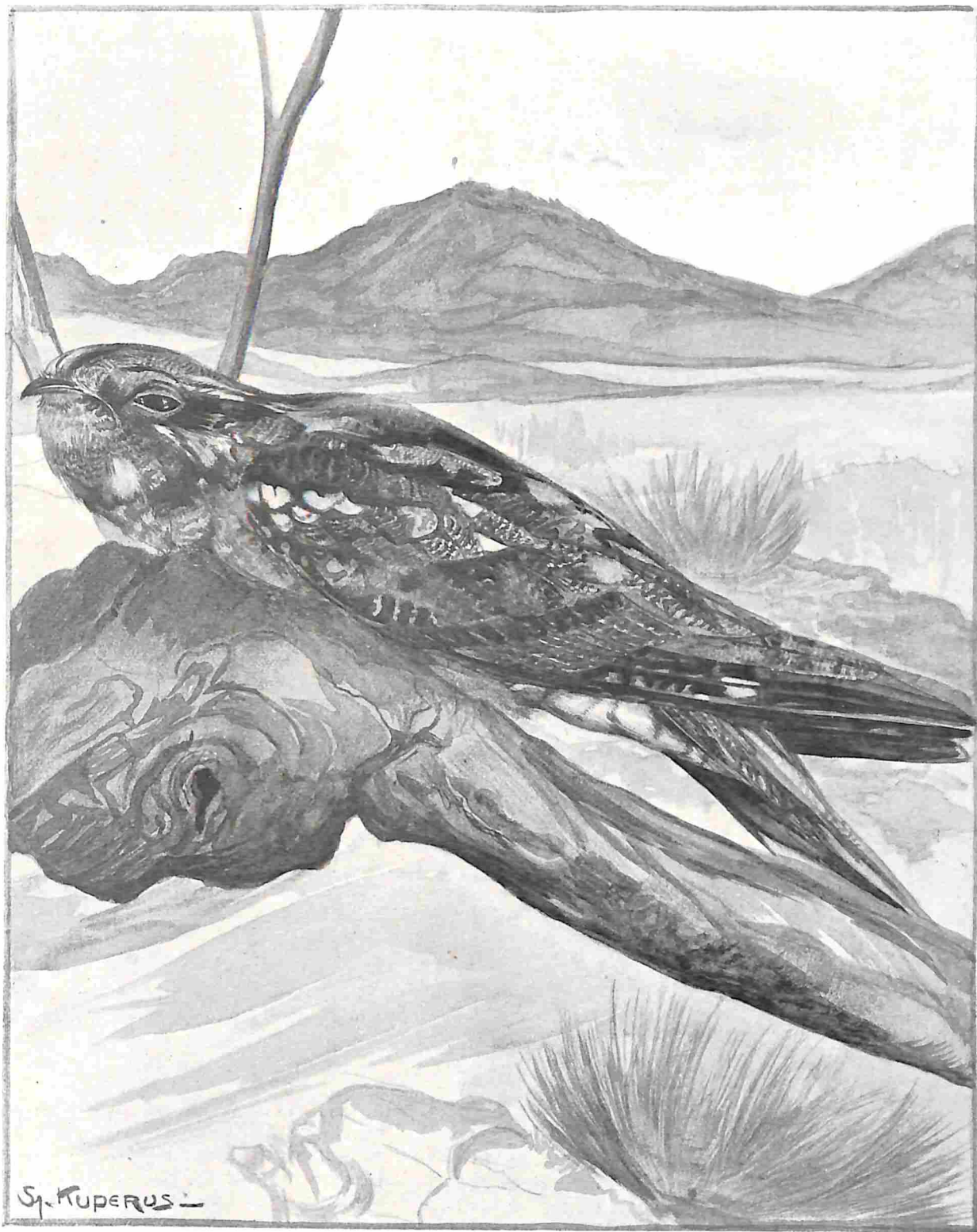

BUITEN

14^E JAARGANG N^O. 27.

ZATERDAG 3 JULI 1920.

NACHTZWALUW.
Naar de teekening van Sj. Kuperus.

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

NACHTZWALUW, ILLUSTRATIE	BLZ. 313
DE STERRENHEMEL IN JULI, DOOR A. A. N.	„ 314
BLIKSEMGEVAAR ONDER BOOMEN, DOOR G.	„ 314
KINDEREN DER ZEE (27), NAAR HET ENGELSCHE VAN H. DE VERE STACPOLE	„ 315
DE EGMONDEN (VERVOLG), DOOR MR. A. LOOSJES, GE- ILLUSTREERD.	BLZ. 316—321
EEN MERKWAARDIG DOCUMENT, DOOR GUSTAV BRAMCK. BLZ. 318	
EEN THEEPRAATJE, DOOR DE R.	„ 320
RAADSHEER EN BOER, DOOR F. W. DRIJVER	„ 321
HOLLANDSCHE LAKENVELDERS, DOOR A. V. L., GEÏLL. BLZ. 322—323	
WONDERE VERHALEN UIT DE WILDE NATUUR, DOOR F. ST.	
MARS, VERTAALD DOOR S. J. BARENTZ—SCHÖNBERG BLZ. 323	
HET BROEKHOVENS-HOF AAN DE PAPEGRACHT TE LEI- DEN, ILLUSTRATIE	„ 324

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74—76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie" of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten". Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

Tevens gelieve men achter op de foto's duidelijk aan te geven, wat ze voorstellen.

De uitgevers verzoeken beleefdelyk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

DE STERRENHEMEL IN JULI.

HET volgende overzicht geeft den stand der sterrebeelden voor 18.5 uur sterretijd, d.i. omstreeks 11 uur middelbaren tijd of 12 uur zomertijd. Men zie het Augustuskaartje van de N. R. Ct., dat half Juli verschijnt en dat voor 19 uur sterretijd geldt.

Zenith: Draak, Lier, Zwaan;
Noorden: Kleine Beer, Giraffe, Lynx, Perseus, Wagenman;
Noordoosten: Cassiopeia, Cepheus, Driehoek;
Oosten: Andromeda, Hagedis, Pegasus, Ram, Visschen, Waterman;
Zuidoosten: Dolfijn, kleine Paard, Vos;
Zuiden: Arend, Pijl, Schild van Sobieski, Schorpioen, Schutter, Slang, Slangendrager, Steenbok;
Zuidwesten: Hercules, Slang, Weegschaal;
Westen: Boötes, Hoofdhaar van Berenice, Jachthonden, Kroon, Maagd;
Noordwesten: Grootte Beer, Draak, kleine Leeuw.

De Melkweg, die de groote aantrekkelijkheid vormt van den aan heldere sterren niet overrijken zomerhemel, is om 11 uur (12 uur zomertijd) prachtig te zien; hij vormt dan een boog, die in het N. N. O. en in het Z. vrijwel loodrecht op den horizon staat, en bijna door het Zenith gaat. De Melkweg loopt, zooals men weet, den geheelen hemel rond, maar zijn Zuidelijkste deelen zijn voor Nederland onzichtbaar. Hij komt in het sterrebeeld Argo voor ons in zicht, doorloopt vervolgens den Eenhoorn, gaat tusschen de Tweelingen en Orion door naar den Wagenman, Perseus, Cassiopeia, Cepheus, Zwaan, Vos en Pijl, verdeelt zich in den Arend in twee stroomen en lost zich in het Schild en den Schutter op in afzonderlijke heldere wolken. Deze laatste zijn alleen 's zomers goed te zien, maar de zooveel Noordelijker gelegen merkwaardige lichte plek in den Zwaan ziet men een groot gedeelte van het jaar. Ik verwijs naar Buiten VII, No. 23

voor een uiteenzetting van de groote beteekenis, die de Melkweg voor allerlei sterrekundige problemen blijkt te bezitten.

Hoewel te middernacht het sterrebeeld Perseus nog vrij laag in het Noordoosten staat, vangt het seizoen voor de waarneming van de lichtwisselingen der merkwaardige veranderlijke ster *Algol* (β Persei) langzamerhand weer aan (zie Buiten I, No. 39).

Minima hebben plaats: 10 Juli te 14 uur, 13 Juli te 11 uur en 30 Juli te 15 uur. Wie naar zomertijd rekent, moet de opgegeven tijden één uur later stellen.

De ster α *Cygni* is nu in een binocle zichtbaar. *Mira Ceti* zal half Juli uit de ochtendschemering opdoemen en dan waarschijnlijk als ster der derde of vierde grootte in een binocle gevonden kunnen worden.

Zodiakaallicht en *Gegenschein* zijn niet te zien.

De *tijdsvereffening* verandert in Juli weinig: de heele maand is de zon een minuut of vijf bij een naar middelbaren tijd loopend uurwerk achter.

De tweede helft van Juli is rijk aan *vallende sterren*, die in het bijzonder na middernacht optreden. Vooreerst zijn er in het eind der maand *Aquariden*, vallende sterren met een straalpunt in den Waterman; zij bewegen zich meestal vrij langzaam in lange banen.

In Juli vertoonen zich ook de *Perseiden* al in grooten getale. Deze zwerm is merkwaardig door zijn langen duur en door de duidelijke Oostwaartsche verschuiving van het straalpunt. Omstreeks den 20^{en} Juli is dit in Cassiopeia te vinden, 10 dagen later in Perseus en half Augustus in den Giraffe. Het zijn niet de Perseiden die hun bewegingsrichting wijzigen, maar de aarde; dat komt echter, daar wij alleen *relatieve* beweging kunnen waarnemen, op hetzelfde neer.

De aarde bereikt den 4^{en} Juli te 1 uur het *aphelium* harer elliptische loopbaan, het punt derhalve, waarop zij zich zoo ver mogelijk van de zon bevindt. De zonnescijf lijkt 1' of meer dan 3% kleiner dan in Januari, en wij ontvangen bijna 7% minder zonnearmte dan omstreeks Nieuwjaar. Dit feit verzacht het verschil tusschen winter en zomer voor het Noorderhalfond, dat in Juli zomer heeft, maar verscherpt het voor het Zuiderhalfond.

Mercurius is misschien in de eerste dagen van Juli nog als avondster te zien.

Venus is onzichtbaar.

Jupiter en *Saturnus* verdwijnen deze maand in de avondschemering. Ook *Mars* wordt moeilijker waarneembaar. Deze planeet gaat 1 Juli te middernacht onder, in het eind der maand reeds te half elf (half twaalf zomertijd), twee en een half uur na de zon.

A. A. N.

Bliksemgevaar onder boomen.

Ook in ons land is een gewestelijke lezing bekend van het Duitsche volksrijmpje, dat de boomsoorten aanwijst, welke het meeste of minste gevaar voor het inslaan van den bliksem opleveren aan den daaronder tegen den regen schuilzoekenden buitenman.

Von den Eichen muszt du weichen
Und die Weiden sollst du meiden,
Von den Fichten sollst du flüchten,
Doch die Buchen darfst du suchen.

De wetenschap is in verschillende landen niet in gebreke gebleven om door statistieken de trefkansen der houtsoorten te onderzoeken. Niet alleen bevestigden de uitkomsten dat het volksvers wel wat sterk door het rijm beïnvloed werd,— een fout, waaraan ook tal van weerregels mank gaan,— doch het kweekte geheel ten onrechte een roep van betrouwbaarheid voor sommige boomsoorten. Prof. Kaszner publiceerde onlangs een naar de jongste gegevens bewerkt, herzien versje, dat een iegelijk als up to date kan worden aanbevolen:

Das Nadelholz, Eiche, nebst Pappeln und Weiden
Sowie auch den Birnbaum muszt durchaus du meiden;
Bei Hainbuche, Hasel, Kastanie und Buchen
Und auch unter Erlen magst Blitzschutz du suchen,
Doch hast du dein Leben nur etwas gern,
So hältst du dich besser von allen fern!

G.

KINDEREN DER ZEE.

27) Naar het Engelsch van H. de Vere Stacpoole.

BOEK II.

D E hut was armoedig ingericht, doch het was er helder, en tegen den muur hingen hier en daar planten te drogen. De vrouw droeg de IJslandsche nationale kleederdracht en toen zij zich omwendde, schitterden de zilveren versierselen die van haar kap afhingen, in het licht van het lampje, waarin walvischtraan brandde en dat op een bank stond naast het spinnewiel.

„Wel, het is Olafur Gudmundsson!”, riep zij uit, toen zij bij het lampenschijnsel het gelaat van haar bezoeker herkende.

„Ja,” antwoordde Gudmundsson, „ik ben het zelf en ben gekomen om jou te zien; maar je laat aan 't werk.”

De vrouw lachte, terwijl zij begon op te redderen.

„En u bent laat met uw bezoek. Wel, wat kan ik voor u doen?”

Gudmundsson weigerde den stoel, welke zij hem aanbood, en begon dadelijk het doel van zijn komst te verklaren.

Het was reeds de derde maal dat hij hier was, om overleg met haar te plegen voor zijn zaken en raad in te winnen omtrent zijn toekomst, want deze vrouw had groote vermaardheid als helderziende; ook fluisterde men van haar dat zij eens hals was, dat wil zeggen, iemand die handelen kon optreden in de zaken van menschen met behulp van den Booze...

Dit was natuurlijk nonsens; toch verdiende zij er een aardig duitje mede, door aan het domme volk toovermiddelen en spreuken te verkoopen.

Gudmundsson geloofde niet aan den duivel, ook had hij geen vijf cent over voor rattestaarten, die een vijand onheil moesten aanbrengen, of paddensteen om iemand voor het booze oog te behoeden, maar wel geloofde hij in de macht der helderziendheid, het voorspellingsvermogen hetwelk deze vrouw eigen was en haar sluwe raadgevingen. Hij vertelde haar zijn geschiedenis even open en eerlijk als een patiënt zijn kwalen aan een dokter mededeelt; alleen noemde hij geen namen en duidde Ericsson aan als: „die man die mij is gaan dwarsboomen in Skarsstöd” en Schwalla, als: „het meisje waarvan ik je vertelde.”

Zij hoorde al dit nieuws onbevangen aan; daarop nam zij zijn beide handen in de hare en begon in de palmen te lezen, alsof het twee boeken waren.

Gedurende eenige minuten sprak zij geen woord. Zij scheen geheel in de war te zijn of iets te hebben gezien, waarover zij liever niet sprak.

Toen begon zij plotseling:

„U heeft veel geluk gehad, sedert u hier laatst geweest zijt, maar een man heeft u gedwarsboomd.”

„Dat is degen waarover ik sprak,” antwoordde Gudmundsson.

„Wel, u heeft niets van dien man te vreezen.”

„Gaat hij Skarsstöd verlaten?”

„Dat weet ik niet, maar uw pad zal hij niet meer kruisen.”

„En het meisje?”

„U zult het meisje nooit huwen.”

„En zal het meisje met hem trouwen?”

„Zij zal de zijne worden, doch er zal geen kind worden geboren.”

„Die man zal mijn weg dus niet meer kruisen — misschien zal ik hem er van verdrijven?”

„U kunt niets doen, Olafur Gudmundsson, U gaat een lange reis ondernemen.”

„Ja, dat is waar; ik ga naar Leith.”

„Verder dan dat.”

„Dat is zoo, want wanneer ik mijn zaken in Leith heb afgehandeld, ga ik naar Kopenhagen.”

„U zult verder reizen dan Kopenhagen.”

„Wie weet?”, zeide Gudmundsson, „het kan best zijn, dat ik naar Engeland of Frankrijk ga. En kunt u mij zeggen wat ik op mijn reis moet ontwijken?”

„Niemand kan gevaar ontwijken.”

„Ziet u gevaar op mijn pad?”

„Groot gevaar.”

„Van wat?”

„Water.”

„Zal ik schipbreuk lijden?”

„Neen, u zult ver van de zee sterven.”

„Sterven?” riep Gudmundsson ontzet uit. „Voorziet u dan mijn dood?”

De vrouw liet zijn handen los...

„Ik zienietsmeer. — Het wordt niemand gegeven den dood te zien. Doch het zullen geen golven zijn die u opnemen, noch zout water.”

„Waar is dan het gevaar voor water?” vroeg Gudmundsson, „als ik niet ga op Thingvellavaten, of een rivier oversteek?”

„Ik weet niets meer, dan hetgeen ik u heb verteld,” zeide de vrouw.

Zij begon weer te spinnen en Gudmundsson nam een pakje kronurbiljetten uit zijn zak. Hij legde twintig kronur op de plank naast het lampje en richtte zijn schreden naar de deur.

„Nu, goedendag,” sprak hij. „Ik zal uitkijken naar water, maar ik geef er niet veel om, zoolang ik dien man maar niet op mijn pad ontmoet.”

„Goedendag,” zeide de vrouw.

De pony was bezig het weinige gras vlak bij de deur af te grazen. Hij steeg op en reed weg.

Niettegenstaande zijn groote woorden was hij verstoord en ongerust. Hij had een lange reis te ondernemen. Het was een voldoening dat Ericsson zijn pad niet meer zou kruisen, doch hij vond het niets aangenaam dat Schwalla Ericsson zou toebehooren, niettegenstaande hun geen kind zou worden geboren. Hij was zoozeer verstuurd van zijn eigen gedachten, dat hij niet bemerkte, dat de vallei vervuld was van mist en toen hij, nauwelijks eenige honderden meters verder zijnde, opkeek van den weg, door de steenen aangeduid, zag hij vóór zich een dichte, witte wolk welke fantastisch omhoog kronkelde als rook, door brand ontstaan. Het was een mistbank welke even snel het dal instroomde als de vloed de Baai van Fundy. Wolken van mist dreven langs hem heen, doch hij zette zijn weg voort, daar hij niet wilde terugkeeren naar de hut en vast overtuigd was dat hij, hoe dicht de mist ook mocht zijn, de grenssteen zou kunnen zien.

Toen, plotseling zag hij zich er door omringd; de bodem en de grenssteen die dezelfde kleur hadden, waren niet meer van elkander te onderscheiden, de pony wendde zich half om, hinnikte en stond stil...

Gudmundsson steef af en begon terwijl hij den pony bij den teugel leidde, langzaam voort te gaan, den grond voorzichtig voet voor voet onderzoekend. Hij had nog geen tien passen gedaan toen zijn voet wegzonk; het was alsof een tandeloze mond hem trachtte in te zuigen.

Toen wist hij dat hij van het goede pad was afgedwaald en omringd was door moerassigen bodem en de dood op hem loerde, terwijl de ijzige mist hem half deed bevrozen.

Hij schreeuwde en riep om hulp, wetend dat hij vanuit de hut kon worden gehoord. Maar geen antwoord weerklonk.

Hij wist dat de vrouw behalve het lampje, een lantaarn had, want hij had deze aan een haak aan den wand zien hangen.

Met behulp van een lantaarn en haar kennis van den omtrek zou zij hem hebben kunnen bereiken en naar de hut terug leiden.

Hij riep weer, doch nog kwam geen antwoord.

Hij had het niet eerder opgemerkt, doch nu hij aandachtig luisterde, hoorde hij flauw en vanuit de verte het geluid van 't spinnewiel en het eentonig gezang.

Dit geluid deed zijn ooren suizen en bracht het zweet op zijn handpalmen. Hij wist dat zijn stem haar had kunnen bereiken. Hij riep nogmaals en nogmaals, iederen keer even ophoudend om te luisteren, doch het lied van het spinnewiel hield niet eenmaal op.

Plotseling begon de pony achten hem te trappelen. Hij had zijn beenen even verzet en terwijl hij dit deed, was een zijner hoeven in den grond weggezakt en toen, in zijn poging om deze te bevrijden, was de andere hoef ook verdwenen. Toen Gudmundsson trachtte den pony vrij te maken, bemerkte hij dat de schijnbaar vaste grond onder hem wegzakte en afbrak.

Toen verloor hij al zijn zelfbeheersching en tegenwoordigheid van geest en werd door een hartstochtelijke gedachte bevangen weg te komen van de plaats waar hij zich bevond.

(Wordt vervolgd).

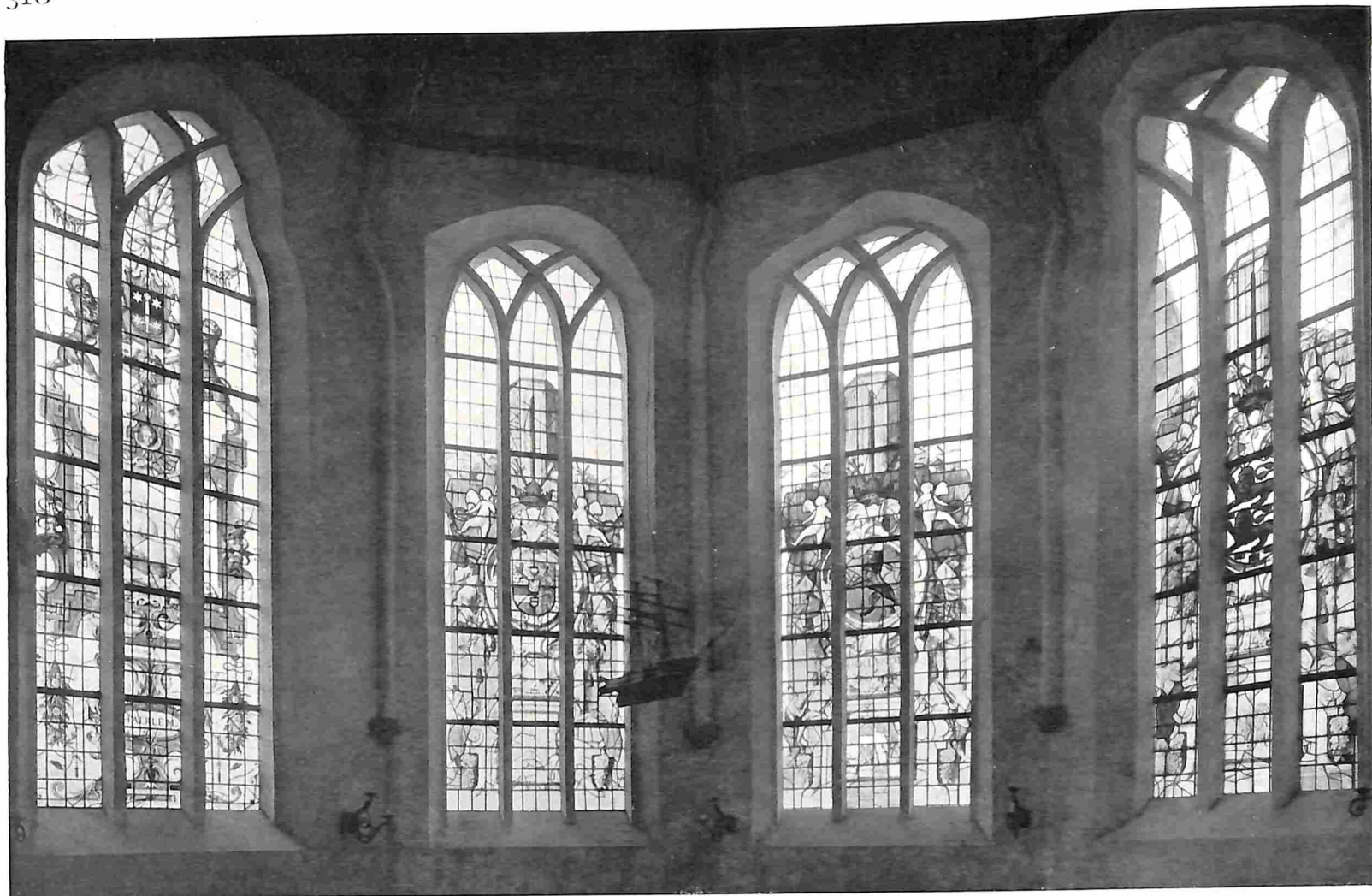

Foto C. Steenberg.

DE KOORRAMEN IN HET KERKJE TE EGMOND AAN DEN HOEF.

DE EGMONDEN.

(Vervolg).

IN een stevig half-uurtje loopt men van het wat afgelegen Egmond-Binnen naar Egmond aan den Hoef — vroeger meestal Egmond *op* den Hoef genoemd. De weg, vóór den inval der West-Friezen in 1315 naar 't schijnt van huizen omzoomd, voert thans langs bouwland, een beetje hakhout, eenige boerderijen — de laatste voornamelijk om de Katholieke kerk van 't gehuchtje Rinnegom te vinden — naar het aantrekkelijkste der drie Egmond.

Egmond aan den Hoef moge dan niet meer „Noordhollands pronkieraadt” genoemd kunnen worden, het is toch nog een allerliefst landelijk dorpje. Hoe komt het dat het zoo'n prettigen indruk maakt? Dankt het dat aan zijn belommerde wegen en straatjes? Aan de aardige overblijfselen van oude bouwkunst, die men er vindt? Aan beide waarschijnlijk. Voor wie van Alkmaar komt, langs den weg, die, evenals dien naar Bergen, hardnekkig in zéér saaien toestand gehouden wordt, is Egmond aan den Hoef bepaald een oase. Ook al staat het kerkje niet gezellig midden in 't dorp, iets wat aan zoovele dorpjes een knusse bekooring geeft.

Er zijn een aantal aardige huisjes te Egmond aan den Hoef, die kenteekenen van hoogen ouderdom vertoonen. En al zijn er daaronder, die door verbouwingen hun bouwkunstig schoon zijn kwijtgeraakt, zooals het café dat met een uithangbord prijkt waarop we het „Slot van den Hoef” aanschouwen, of het huisje uit 1639, welks gevelsteen men op blz. 320 ziet afgebeeld, hun onregelmatige schilderachtige lijnen of hun overgebleven versierselen geven leven en kleur aan het dorpje. Dat geldt ook voor de overigens nederige huisjes met hunne typische topgevels ten westen van het kerkje (zie de afbeelding op blz. 318), en dat geldt evenzeer voor 't eerwaardige huis scheef over het kerkje en bijna recht tegenover de plaats waar Egmond's kasteel verrees. Hebben deze oude gebouwen met hun ruimen binnenhof, waarnaar een aardig poortje toegang verleent, misschien met dit kasteel op de een of andere wijze in verband gestaan? En was 't wellicht hier dat de Fransche filosoof René Descartes verblijf heeft gehouden? Bekend is dat hij een tijd te Egmond aan den Hoef woonde in de nabijheid van de bouwvallen van het kasteel.

Verreweg de mooiste gevel in het kleine dorpje staat aan het

haventje; weliswaar werd het onderste gedeelte niet in alle opzichten gelukkig „bijgewerkt”, maar het bovendeel, met de twee merkwaardig-omlijnde toppen, is zeer waarschijnlijk geheel in zijn ouden toestand bewaard gebleven. In 't midden van den gevel prijkt vrouwe de Hoop met haar anker; onder haar schijnt in den steen nog al heel wat gebeiteld te zijn geweest, maar dat alles is thans onleesbaar. Verder wordt de gevel gesierd door twee leeuwenmaskers, een sloopje en het wapen van Egmond. Alleraardigst is hij, deze niet in „Noord-Hollandsche oudheden” genoemde gevel! Jammer dat hij al te veel door de ervoor geplante boomen aan het oog wordt onttrokken; die boomen maakten het helaas onzen fotograaf onmogelijk den gevel op de gevoelige plaat te vereeuwigen. Zouden wij in dergelijke gevallen den gewezen Duitschen Keizer, die zoo gaarne boomen zaagt, niet 's aan 't werk kunnen zetten?

De bezienswaardige gevels en gevelfragmenten in het dorpje zullen wel alle na de verwoesting van Egmond door de Gelderschen in 1517 en uit de eerste helft der 17de eeuw dagteekenen. Egmond aan den Hoef, na den overlast van krijgsvolk, in de eerste jaren van den 80-jarigen oorlog ondervonden, weder tot rust gekomen, heeft zeker daarna een tijd van hernieuwden bloei gekend. Daarop wijst ook het feit, dat in 1633 de oude slotkapel, in 1573 door Sonoy's benden gedeeltelijk verwoest, belangrijk hersteld, en voor zoover noodig nieuw opgetrokken werd. De oude schrijvers doen het voorkomen alsof het kerkje geheel nieuw op de oude fondamenteen werd opgebouwd, maar dit is zoo een eigenaardigheid van hen, als 't herstel van gedeeltelijk vernielde of bouwvallige gebouwen betreft, en een bezichtiging dezer monumenten doet steeds zien, dat men hunne woorden niet te letterlijk moet opvatten. Vernieuwd werd voornamelijk het westelijk gedeelte; het koor, met de twee uitbouwen aan de noord- en zuidzijde, vertoont uitwendig nog middeleeuwsche eigenaardigheden, als gothische nissen van rooden zandsteen. Zeventiende-eeuwsch is het uit den nok van de kerk rijzende koepeltorentje, dat in 1633 een dakruitertje heeft vervangen.

Boven den ingang der kerk in den westelijken muur zien we een steen waarop twee leuwen zijn aangebracht die iets

dat het wapen van Egmond geweest is, houden. Op een zich daaromhennend plooiend lint leest men met groote moeite het volgende, in gothische letters gesteld: „Int jaer ons heren M C C C C I X X X doe leit hē jan vā egmont jongher den ersten steen.”

Inderdaad, dit in 1633 duchtig gerestaureerd kerkje werd in 1431 gesticht. Maar reeds in 1229 was ter zelfde plaatse en ten gebruike van de heeren van het even oostelijker liggend kasteel, een kleine kapel gebouwd, Sinte Catharina toegewijd, die in 1431 door een grootere werd vervangen, waaraan, om de kloosterlingen van Egmond-Binnen, met wie de slotheeren in dien tijd op alles behalve goeden voet stonden, de oogen uit te steken, weldra een college van zes kanuniken werd verbonden, zoodat de slotkapel tot een collegiale kerk verheven werd; om dat te kunnen bereiken was zij waarschijnlijk wéér buiten de slotgracht gebouwd, wat echter de zonderlinge plaatsing in 1229 niet verklaart.

Het inwendige van dit dorpskerkje behoort tot de aantrekkelijkste interieurs van Protestantische bedehuizen die wij kennen; vooral sinds de restauratie van 1913—'14, welke, evenals die te Egmond-Binnen, te danken is aan den Amsterdamschen architect Willem Hamer, kleinzoon van ds. C. Huyser van Reenen, predikant te Egmond van 1827 tot 1857, zooals een gedenkplaat tegen een der kerkmuren vermeldt. Het dankt zijn schoonheid vooral aan zijn fraaie eikenhouten meubelen en aan de gebrande glazen, waarvan alle vensters, op twee na, voorzien zijn. Van de meubelen verdient vooral vermelding het prachtige gestoelte met fijn besneden Korinthische kolommen tegenover den eenvoudigen preekstoel, dat met het wapen der familie van Vladeracken prijkt.

Tegen den westelijken muur staat het orgel, met een eenvoudig wit orgelfront, hier in 1914 aangebracht. Het oude orgel doet sinds dien dienst in het kerkje te Egmond-Binnen.

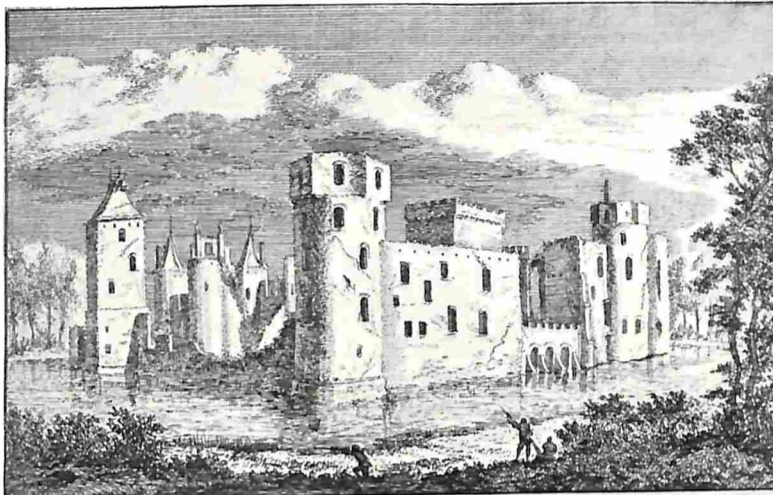
In de vensters ter weerszijden van het orgel prijken in cartouches de wapens van Medemblik en Purmerend, beide nog al beschadigd, in die ter weerszijden van den preekstoel aanschouwen we de wapens van Monnikendam en Enkhuizen, boven het laatste bovendien een tafereel met zeilende schepen. De vensters tegenover den preekstoel hebben waarschijnlijk wapens van Edam en Hoorn bevat; deze zijn echter verdwenen.

Een mooi geheel vormen de vensters met gebrande glazen in het koor (zie de afbeelding op blz. 316). Links ziet men het venster van Haarlem, met het wapen dezer stad prijkende, benevens met een voorstelling der belegering van Damiate, met de woorden „vincit vim virtus” en het jaartal 1633; dit venster is wel het fraaist, en het minst geschonden. Het venster daarnaast geeft het wapen van den Prins van Oranje „Grave van Nassou, Opperste Veltoverste te Water en te Land van Vereenichde Provinciën” zooals er onder staat, te zien; het dateert van 1634. Dan volgen de wapens van „Holland”, „West-Vriesland end Norerquartier en „Alckmaar”; het laatstgenoemde venster is zeergeschonden.

Van de grafsteenen in deze kerk noemen wij dien van Nicolaas Witsen, Amsterdam's kranigen burgemeester, gezant te Londen, verdienstelijk aardrijkskundige, wiens stoffelijk overschot hier in 1717 werd ter ruste gelegd. Boven deze zerk is tegen den kerkmuur een monument aangebracht, bestaande uit een zwartmarmere cartouche, door een wit marmere draperie omlijst. Op de cartouche worden de verdiensten en waardigheden van den overledene in 't Latijn breedvoerig opgesomd.

Vroeger vond men in deze kerk nog de levensgrootte afbeeldsels in koper van Jan, ersten graaf van Egmond en zijn huisvrouw Magdalena van Waardenburg, behoord hebbende tot een tombe, die bij de vernieling der kerk door Sonoy's soldaten mede verwoest werd; de koperen beeltenissen werden in een nabijgelegen sloot geworpen, waaruit ze later zijn opgevischt. We weten niet waar ze thans zijn gebleven.

Nog één grafzerk der graven van

DE BOUWVALLEN VAN HET BEROEMDE SLOT TE EGMOND AAN DEN HOEF OMSTREEKS 1680. SLECHTS VAN DEN VIERKANTEN TOREN. LINKS OP DIT PRENTJE TE ZIEN, IS EEN BROKSTUK OVERGEBLEVEN.

Egmond zagen wij er, dien van Jan van Egmond; blijkens het opschrift in gothische letters stierf hij in 1451 „des maendages na jaersdach”.

Tenslotte bewonderden wij er drie koperen lichtkronen.

Bezit Egmond aan den Hoef dus in zijn kerkje, de verbouwde slotkapel, nog een zeer bezienswaardig monument, van zijn grootste en merkwaardigste monument, het slot zelf, is nog slechts een vrij nietig muurbrok over, afkomstig van een der torens. Al weinig minder dan de verdwijning der Abdij is die van Egmond's slot te betreuren. Niet alleen omdat het de zetel was van een der aanzienlijkste en verdienstelijkste adellijke geslachten van Holland, maar ook omdat het omvangrijk en uit twee gedeelten bestaande slot een der merkwaardigste kasteelen van deze streek is geweest.

Zijn stichting hangt nauw samen met die der abdij. Tot het beheer van Egmond's rijke kloostergoederen immers was in de rode of 11de eeuw een rentmeester aangesteld. Een dezer rentmeesters, Berwout, verwierf het rentmeesterschap gedurende zijn leven en deed omstreeks 1084 op het erf der in leen ontvangen hoeve het slot den Hoef bouwen; sommigen zeggen dat met den bouw eerst in 1140, onder rentmeester Berwout II, een aanvang is gemaakt. Omstreeks 1200 was het slot eerst voltooid, en kort daarop, in 1204, werd het door graaf Lodewijk van Loon verbrand. Wouter van Egmond begon het weder spoedig uit zijn puin te doen herrijzen, en in 1307, onder Arend van Egmond en IJsselstein, was het eindelijk opnieuw voltooid. Maar wat ruim een eeuw geleden geschied was, ge-

Foto C. Steenbergh.

HET KERKJE TE EGMOND AAN DEN HOEF. RECHTS DAARVAN HET EENIGE OVERBLIJFSEL VAN HET SLOT.

Foto C. Steenberg.

DE EGMONDEN.

OUDE HUISJES TEN WESTEN VAN DE KERK TE EGMOND AAN DEN HOEF.

schiedde wederom: ditmaal waren 't de West-Friezen, die, in 1315, het pas voltooide slot verwoestten, bij welke gelegenheid zij tevens in de omgeving moordden en plunderden, zoodanig, dat „meest alle Edelluyden ende Adel uwt Egmond (zijn) ghevaeren, om tot Haerlem end tot Leijden te woenen”, zoals Horaeus mededeelt. De heeren van Egmond echter dispereerden niet, en besloten hun stamslot ten derden male te doen opbouwen. Omstreeks 1370, toen Jan I van Egmond overleed, was het slot ten derden male voltooid. En in dezen toestand heeft het zich ruim twee eeuwen staande gehouden. Wel werd het in 1517 door Geldersche benden, die het dorp Egmond aan den Hoef in de asch legden, aangevallen, maar dank zij de dapperheid van de bezetting onder Jan van Wasse naar bleef het statige kasteel behouden. De niets ontziende Sonoy echter maakte ook aan deze heerlijkheid een eind en liet in 1574 het slot in brand steken „opdat de Spanjaarden er niet in zouden nestelen”. Bepaald gesloopt, zooals de Abdij, is het slot niet, zoodat zich nog geruimen tijd de indrukwekkende bouwvallen er van verheven hebben, waarvan vooral een toren aan de westzijde, benevens de voorpoort, in vrij goeden doen verkeerden. Ons prentje op blz. 317 geeft dezen toestand weer.

Is een gedeelte van het kasteel na de verwoesting nog woonbaar geweest? Wij zouden het haast vermoeden als wij lezen, dat de kleinzoon van Lamoraal graaf van Egmond, den vooral door zijn tragisch uiteinde meest bekende van het aloude geslacht, zich van 1595 tot 1602 nog te Egmond met zijn echtgenoot ophield. Maar schulden noodzaakten hem het land te verlaten en zijn goederen te verkoopen. Nadat de heerlijkheid van Egmond 500 jaren door hetzelfde geslacht bezeten was, werden de Staten van Holland er in 1607 bij koop eigenaars van. Het slot was allengs tot een „ruineuse romp” geworden, alleen de vierkante toren aan de westzijde was goed onderhouden, en bevatte zelfs een klok en uurwerk, ten dienste der dorpelingen, evenals dat met een toren van het kasteel Radboud te Medemblik een tijd lang het geval is geweest. Nog éénmaal kwam wat van het kasteel over was aan een lid van het aloude geslacht, n. l. in 1722, toen Gerard van Egmond van der Nijenburgh er eigenaar van werd. In 1744 deed Johannes Aegidius van Egmond van der Nijenburgh, een bereisd man, eenige torens der voorpoort herstellen en van spitsen en windvanen voorzien, maar na zijn dood, in 1747, schijnt niemand zich meer om den bouwval te bekommeren. In 1798 is er weinig meer van over dan de vierkante toren, die een halve eeuw geleden nog in zeer goeden doen was. Ook dezen laat men nu vervallen; omstreeks 1840 stort zijn bovenstuk in en sinds dien is ook zijn onderste gedeelte op raadselachtige manier in omvang verminderd. Het is wel te hopen dat men het vrij onbelangrijke restje laat staan; het hindert niemand, ook de koeien niet, en wijst „als de verlaten tombe op

een verwoest heldengraf de plaats aan, waar voormaals een der schoonste kasteelen van Holland de macht en het aanzien van een der edelste Hollandsche geslachten eeuwen lang verhieft.”

Een der schoonste kasteelen van Holland, dat is het slot te Egmond op den Hoef ongetwijfeld geweest; uit zijn bouwvallen was dit nog op te maken. Aan de noordzijde bevond zich de hoofdingang, een groote zware voorpoort met ronde torens op alle vier de hoeken, waarin de slotwacht en hare aanvoorders waren gehuisvest. Deze poort voerde naar een ruim ommuurd voorplein, waaraan ten westen, behalve de in de gracht uitspringende vierkante toren, die het 't langst heeft volgehouden, gebouwen voor het slotpersoneel stonden. Op den zuidwestelijken hoek van dit met de slotpoort een door grachten omringd afzonderlijk gedeelte van het kasteel vormende eiland stond een ronden toren. Van het personeel-voorplein voerde een brug naar het oostelijker gelegen „slotheereneiland”, dat, behalve door deze brug, alleen door een gekan-

teelden muur aan de zuidzijde, met het andere eiland verbonden was. Na 't overgaan der brug kwam men op een plein, ten noorden waarvan een groote vierkante toren verrees, vermoedelijk de vertrekken voor den slotheer bevattende. Daarnaast vond men, blijkens de nog bestaande plattegronden „9 secreeten naast elkaar”. De groote zaal lag in het zuidoosten van dit eiland, en was aan de zuidzijde door twee torens versterkt, die beneden rond, van boven zeskant waren.

Ons is geen tweede voorbeeld bekend van een Nederlandsch kasteel, waarbij het slotheeren-verblijf, de „donjon”, desgewenscht tot een afzonderlijke burcht kon worden gemaakt, door een breede gracht gescheiden van de vertrekken der mindere goden. Hier dus, zij 't in Hollandsche vertaling, iets dergelijks als wat we in het kasteel Pierrefonds zagen.

Omtrent den stijl en verschillende details der slotgebouwen durven wij geen besliste meening te uiten. Vermoedelijk zal het meeste wel van de 14de eeuw gedagteekend hebben; het kasteel had dan ook in hoofdtrekken een middeleeuwsch karakter, maar eenige vernieuwingen zijn waarschijnlijk, vooral in 16de eeuw, niet achterwege gebleven.

Over de heeren van Egmond ten slotte slechts enkele woorden. Vele hunner hebben een rol van beteekenis in deze landen gespeeld, vooral op krijgskundig gebied; de populariteit en bekendheid van de leden van dit geslacht is op te maken uit de bijnamen, die het volk aan een niet gering getal hunner heeft gegeven. Zoo hebben wij een Kwaden Wouter, een Jan met de Bellen, een Manken Jan van Egmond gehad.

Weinige onzer lezers zullen ooit van hen gehoord hebben. Maar één graaf van Egmond kent ieder. Het is de overwinnaar van St. Quentin en Grevelingen, de beminnelijke maar wankelmoedige edelman, die geenszins het aureool van vrijheidsheld verdient, maar wiens onthoofding door Alva ver over onze grenzen den naam van het Noord-Hollandsche dorpje heeft doen vereenzelvigen met „martelaarschap voor de vrijheid”.

En de onverdiende dood van den sympathieken Lamoraal van Egmond moet wel even in de herinnering komen van allen, die in het groene land naast Egmond aan den Hoef's kerkje het geringe overschot aanschouwen van het eens zoo wijsche kasteel der Egmonden.

(Slot volgt.)

A. L.

Een Merkwaardig Document.

DE geheimzinnige signalen die in het begin van het jaar 1920 werden opgenomen door de toestellen van draadlooze telegrafie, hebben de wetenschappelijke wereld in beroering gebracht. Door verscheidene geleerden werd de meening verkondigd dat deze teekens afkomstig zouden zijn van de planeet Mars, welke op deze

wijze in verbinding trachtte te komen met de aarde. De expedities die werden ingericht, met het doel de beteekenis dezer teekens te onderzoeken, hebben gefaald. Men heeft dan ook de opvatting, dat zij van Mars afkomstig zouden zijn, verlaten. Ten onrechte. De teekens waren enkel onverstaaanbaar voor de onderzoekers, omdat zij niet op voldoende wijze afstand hebben gedaan van onze aardse wijze van mededeeling der gedachten. Men is van de verkeerde veronderstelling uitgegaan dat zij geometrische oplossingen moesten aanduiden, vermoedende dat dit een zeker punt van gelijkenis was tusschen de Mars- en de Aardbewoners. Bij een onderzoek van de opgenomen seinen, die, wanneer men er eens in slaagt zich buiten onze dagelijksche wijze van denken te plaatsen, een zeer leesbaar en duidelijk geheel vormen, blijkt, dat zij volstrekt niet voor de aarde bestemd waren. Deze werd enkel als medium gebruikt voor mededeelingen vanwege Mars aan Neptunus. Het moge op het eerste gezicht verwonderlijk schijnen dat tusschen deze twee planeten geen rechtstreeksche verbinding zou bestaan, en dat zij voor hunne communicaties den omweg langs onze planeet maken, bij de volmaaktheid der techniek die deze levende wezens bereikt hebben, is deze vergroting van den afstand blijkbaar van geene beteekenis. Een reden om juist de aarde te gebruiken, is waarschijnlijk voor hen geweest het feit dat hunne mededeelingen over ons, aardbewoners, liepen. De middelen tot onderzoek op groote afstanden schijnen op deze planeet van groote volkomenheid te zijn, wanneer wij nagaan op welke nauwkeurige wijze men daar over de verschijnselen die hier waar te nemen zijn is ingelicht.

Na mijne omzetting der teekens die door de toestellen werden opgenomen, kom ik als gezegd, tot een verstaanbaar en samenhangend geheel. Deze mededeeling bevat wat men zou kunnen noemen, een wetenschappelijke uiteenzetting over de toestanden die hier op aarde heerschen. Wel schijnt men in de interplanetaire wetenschap teruggekomen van de breedvoerigheid en de detailstudie die wij in de volkenkundige beschrijvingen voor zeer belangrijk houden. Zoo komt het dat men in enkele honderdtallen teekens een uiteenzetting gaf van de toestanden, op aarde gevonden. Het gedeelte, door de aardse toestellen opgenomen, bevat blijkbaar slechts een deel der mededeeling, en wel dit dat op Europa betrekking heeft. Na mijne omzetting, die ik technisch hoop te rechtvaardigen in een tijdschrift voor vergelijkende taalstudie, luidt de mededeeling als volgt:

„Mars-Volkenkundig Instituut-Wilde Stammen-Aarde-Deel.

2. Mededeeling omtrent de toestanden, aangetroffen in het gedeelte, door de aardbewoners Europa geheeten.

Ook op dit gedeelte van de aarde worden de levende wezens gevonden die zich van de andere onderscheiden doordat zij slechts de achterste ledematen als steun gebruiken, en door een zekere vernuftigheid in het scheppen van middelen die hen helpen in hunne behoeften te voorzien, waardoor zij een overheerschende positie weten in te nemen. Zooals wij uiteenzetten voor het gedeelte dat Azië genoemd werd, schijnen zij bestemd, om, wanneer hun geest voldoende geoefend zal zijn, een gelijke positie in te nemen als de denkende wezens op Neptunus, Jupiter en Mars. Wat blijkt uit het feit dat zij hunne verhouding tegenover de oneindigheid trachten vast te stellen. Van hunne lotgenooten in Azië onderscheiden zij zich niet. Enkel is hunne gelaatskleur lichter. Zij bedekken zich met valier stoffen, en hunne inborst is woester en barbaarscher. Ook zij noemen zich menschen. Toch meenen zij een hoogere trap van beschaving te hebben bereikt, doordat zij er in geslaagd zijn de Aziaten voor zich te doen werken.

Zij vormen stammen die dikwijls vijandig tegenover elkander staan, en zich zelf aldus groote schade toebrengen. Wat hen daartoe drijft is niet uit te maken. Het schijnt echter bij hen als een gebrek aan eer te gelden niet aan deze buitensporigheden deel te nemen. Deze uitingen zijn des te onverklaarbaarder daar zij verder schuchtere en bange wezens zijn. Daarom zorgen zij ervoor dicht bij elkaar te blijven; zij hokken samen op kleine oppervlakten, waar zij duizenden hollen oprichten, die zij woningen noemen. Zij zelf geven hier andere redenen voor aan, die echter van geene beteekenis zijn. Wel schijnt deze zucht om dicht bij elkaar te wonen instinctief te zijn, want voor diegenen die deze drift niet volgen, en op eenzamer plaatsen wonen waar zij een gezond leven hebben, hebben zij een zekeren afkeer.

De verschillende stammen vormen gemeenschappen die zij staten noemen. Geldige redenen waarom zij deze staten

vormen, hebben wij niet kunnen ontdekken. Wel worden er in het meerendeel der staten bijzondere dialecten gesproken, maar ook om deze praktische redenen kan de indeeling niet voltrokken zijn, daar er in elken staat velen zijn die een ander dialect gebruiken. Toch schijnen zij aan deze inrichting groote beteekenis toe te kennen.

Vele stammen vereeren haar zelfs als hogere wezens aan wie zij vele krachten toekennen, die zij evenwel niet bezitten. Zij zijn er in geslaagd de eenheid tusschen de leden van een stam in het algemeen te bewaren. Tot dit doel hebben de sterksten regels opgesteld, naar dewelke allen zich hebben te gedragen. Eigenaardig is veler bewering dat deze regels zouden voorstellen wat deugdzaam is en wat niet. Daar zij over de deugd slechts zeer vage en uiteenlopende begrippen hebben, kan dit natuurlijk niet het geval zijn. Velen verzetten zich dan ook tegen deze regels. Merkwaardig is dat zij voor dezen een groote vereering koesteren. De gemeenschap voedt hen, zonder dat zij veel bijzonders verrichten, en heeft blijkbaar groote vrees hen te verliezen; zij worden daarom zorgvuldig opgesloten. Wel zijn de hokken waarin dit gebeurt eenigszins kleiner dan zij gewoonlijk gebruiken, maar zij zijn reiner en verzorgder dan de meeste der andere woningen.

Door hun wilden toestand zijn zij verplicht bijna den geheelen tijd dat zij bestaan te wijden aan de voorziening in hunne behoeften. Dit beschouwen zij als hun plicht. De mate hunner behoeften kennen zij evenwel niet. Zij groeien steeds naarmate zij er in kunnen voorzien, zoodat zij nooit bevredigd zijn, en hun geestkracht op andere wijze kunnen besteden. Het zal dan ook waarschijnlijk zeer lang duren voor zij nuttige leden der wereldmaatschappij zijn geworden.

Alhoewel zij door dit alles zeer ellendig leven, en zich gedurig beklagen, hechten zij groote waarde aan hun bestaan, en schijnen zij er belang aan te hechten het zoo lang mogelijk te laten duren. Zij meenen namelijk dat de moeilijke toestand

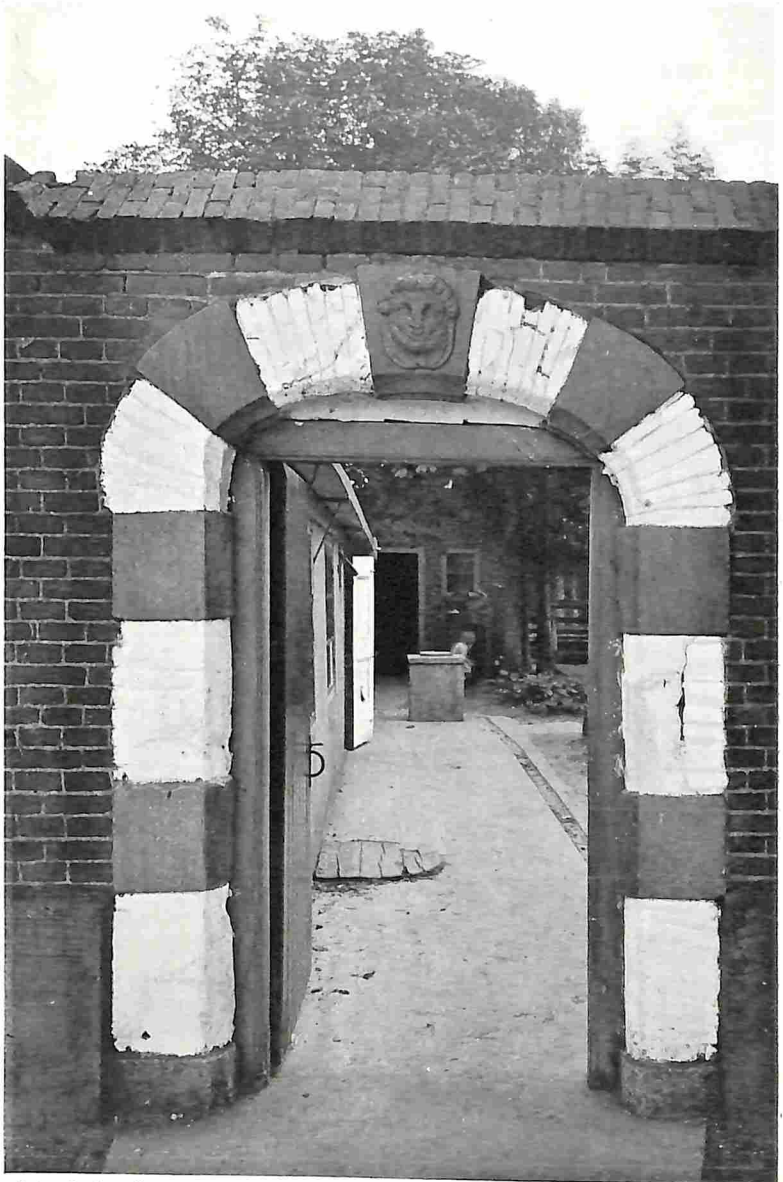

Foto C. Steenbergh

DE EGMONDEN.
POORTJE VAN EEN OUD HUIS TE EGMOND AAN DEN HOEF,
TEGENOVER DE PLAATS WAAR HET KASTEEL VAN
EGMOND GESTAAN HEEFT.

waarin zij verkeerden, van voorbijgaanden aard is. Alhoewel zij dit altijd hebben gedacht, zijn er die denken dat zij in vroegere tijden geen moeite hadden om hunne behoeften te bevredigen; anderen denken dat deze tijd weldra zal aanbreeken. Gronden hiervoor hebben zij niet.

Groot genot bezorgt hun het volbrengen van de functies die hun lichaam in stand moeten houden. Zij gebruiken daartoe gewassen van verschillende soorten, en ook dierenlijken. Zij verslinden hiervan veel meer dan noodig is om zich in stand te houden. Sommigen onthouden zich van het nuttigen van lijken en trachten hunne genooten daartoe aan te zetten. Ook vloeibare stoffen dienen zij zich overvloedig toe. Wanneer zij hiervan sommige soorten gebruiken, krijgen zij een tevreden en opgewekt gelaat, en begaan eigenaardigheden die zij anders verkeerd achten. Ook hier zijn er sommigen die hunne lotgenooten willen beletten deze soorten te gebruiken. Wat hen ertoe drijft hunne medemenschen deze vroolijke oogenblikken te misgunnen, is niet uit te maken. Zij schijnen er een zeker trots in te vinden, zooals alleaardbewoners ertoe geneigd zijn, in iets dat hen van de anderen onderscheidt reden tot zelfverheerlijking te vinden. Zij zijn zeer vasthoudend en heerszuchtig, en missen geheel de lieflijkheid die de anderen wel eens bezielt.

Tot het voortbrengen van de middelen om hunne zeer uiteenloopende behoeften te bevredigen, zijn zij er reeds in geslaagd werktuigen te bouwen, die zij gedeeltelijk door eigen kracht gedeeltelijk door verhit water in beweging brengen. Ook kennen zij reeds enkele toepassingen der oneindigheidskracht, (1), die zij electriciteit noemen. In het wezen dezer kracht zijn zij natuurlijk nog niet doorgedrongen. Ook een wijze om juist te produceeren wat noodig is, kennen zij niet, wat zijn oorzaak er in vindt dat vele dingen slechts voor enkelen worden gemaakt, die daarin weer een reden tot zelfverheerlijking vinden. Deze worden door al de anderen benijd, en men gehoorzaamt hun.

Demenschen planten zichzelf voort. Tot dit doel trachten die van het mannelijk geslacht de anderen te winnen. Ook aan dit bedrijf hechten zij hooge waarde. Beide partijen spannen hun uiterste krachten in om de andere te bekoren. Wanneer zij zich hiermede bezig houden, verschijnen zij in hun beste daglicht. Dan schijnen zij te voelen dat zij zich nog verre boven hun tegenwoordigen staat kunnen verheffen. Hunne gelaatsuitdrukking wordt lieflijker, en in het gestamel waarmee zij elkander hunne gevoelens meedeelen, is iets zeer bekoorlijks. Het kost hun echter groote moeite deze schoonheid te bewaren. De meesten vallen weldra terug in den gewonen drang om zich aan hunne instincten over te geven. Zij trachten dit te voorkomen, door dit slechts na de vervulling van vele formaliteiten toe te laten. Over de vervulling hiervan waakt de staat. Maar zeer velen trachten gedurig aan dit toezicht te ontsnappen. Eigenaardig is, dat, wanneer eens deze formaliteiten volbracht zijn, zij veelal de hoogere uitdrukking verliezen wanneer zij bij elkaar zijn, en er geen waarde meer aan hechten, de krachten die hen in zekere mate boven zichzelf verhieven, weer op te wekken. Zij verblijven dan bijeen, en genieten meestal hunne voeding gemeenschappelijk. Terwijl zij echter voorheen hebben getracht elkaars wenschen en geaardheid te leeren kennen, hebben zij daar van dan af veelal geene belangstelling meer voor.

Opmerkelijk, en in strijd met wat wij bij andere aard-sche levende wezens waarnemen, is het gebrek aan belangstelling in hunne kinderen. Wel zijn zij er aan gehecht, maar slechts met hunne zinnen; in het gemoed van hunne kleinen trachten zij niet door te dringen, en voor hunne opvattingen hebben zij een groote minachting. Zij maken hen ook het leven zoo moeilijk mogelijk. Het bestaan van de jonge aardlingen is zeer treurig. Zij uitden dan ook zeer dikwijls pijnlijke kreten, wat de ouderen aanleiding geeft hen te pijnigen. Verder worden zij zeer jong gezamenlijk in groote

hokken opgesloten, waar zij door een oudere, die daarop zeer trotsch is, worden ingewijd in allerlei handigheden en kunstgrepen, die zij kennis noemen. De ouderen schijnen te meenen op deze wijze hunne kinderen van de driften die hen zelf drijven te kunnen genezen.

Om met elkaar om te gaan beschikken zij, als gezegd, over verschillende dialecten. Verder vormen zij eigenaardige teekens die zij schrift noemen. Door deze teekens trachten zij hunne bevindingen mede te deelen, maar zij zijn zoo weinig volmaakt dat het hun slechts zeer gedeeltelijk gelukt weer te geven wat er in hen omgaat. Ook weten zij een ding vele malen op eenzelfde wijze te reproduceeren. Een zekere groep voorziet in zijn behoeften door met behulp dezer teekens, dingen weer te geven die de anderen schijnen te ontroeren, maar die geheel nutteloos zijn. Anderen trachten hetzelfde te bereiken door uit zonderling gevormde voorwerpen, klanken te halen. Zij schijnen daar groot genoegen in te vinden, maar zij ontlokken er veelal slechts wilde, onsamenhangende tonen aan. Dit noemen zij muziek. Hiermee schijnen zij te willen bereiken wat wij harmoniegevoelen noemen. (1). Weer anderen brengen kleuren op doeken aan. Sommigen beweren dat zij aldus wat zij zien willen nabootsen. Waarom zij dat zouden doen is onbekend.

Van henzelf en van de wereld weten zij nog zeer weinig af. Dit is vooral daar aan toe te schrijven dat zij niet eens weten wat het weten is. Zoo komt het dat zij de meest uiteenloopende dingen weten noemen. Vooral zonderling is hunne meening dat hun weten de toestanden zou kunnen veranderen. Uit verschillende voorvallen leiden zij af dat gewoonlijk

op het eene het andere volgt, en meenen dan een geheime kracht ontdekt te hebben die aan de dingen die zij beschouwen zou toekomen. Wat een resultaat is van hun eigen denken, en wat hun verschijnt zijn dingen die zij slecht uit elkaar weten te houden. Hebben zij een opeenvolging vastgesteld dan gelooven zij een oorzaak te hebben ontdekt. Het spreekt vanzelf dat wat zij wetenschap noemen, op deze wijze meer een kunstmakerij is, die geen eigenlijk doel heeft. Van hunne vaststelling van opeenvolgingen weten zij wel eens opschranderwijzegebruik te maken om hunne behoeftenbevrediging te vergemakkelijken. Daar hen dit, zooals gezegd, niet beter maakt, heeft dit echter weinig nut.

Op deze barbaarsche wijze trachten zij in de beteekenis van alle verschijnselen door te dringen. Dit is hun natuurlijk in geen deele gelukt. Zij die zich echter hiermee bezig houden, meenen allen een verklaring te kunnen geven, en bevechten hardnekkig hen die hun geen geloof willen schenken.

Ook zijn er velen die zonder eenige verklaring dingen beweren, waarvoor zij niet de minste bewijzen geven...."

Verdere teekens zijn niet opgenomen geworden. Ik geloof echter dat het mogelijk zal zijn met deze gegevens den aard en het karakter der Marsbewoners vast te stellen. Reeds bij een oppervlakkige lectuur van hunne uitlatingen, blijkt dat deze wezens, ondanks hunne technische vaardigheid, in zeer barbaarschen toestand verkeerden, dat zij onze schoone en verheven instellingen niet weten te waardeeren, en voor onze steeds groeiende beschaving geen oog hebben. Het zou dan ook verkeerd zijn van hen een verheffing van onze cultuur te verwachten.

GUSTAV BRAMCK.

EEN THEEPRAATJE.

DE thee deed aanvankelijk slechts dienst als medicijn; eerst veel later kreeg zij het karakter van een volksdrank. Van de vroegste tijden af aan was de plant, afkomstig uit het zuiden van China, bekend in de botanie en de geneeskunde van het Hemelsche Rijk.

In de klassieke boeken vinden wij haar vermeld onder de namen: Tou, Tseh, Chung, Kha en Ming en hoog wordt daar opgegeven van haar deugden, die hierin zouden bestaan, dat zij vermoeidheid opeeft, de ziel in verrukking brengt, den wil

Foto C. Steenbergk.

DE EGMONDEN.

GEVELSTEEN IN EEN HUIS VAN 1639 AAN DE SCHOOLSTR. TE EGMOND AAN DEN HOEF.

1) De Marsiaansche uitdrukking is niet juist te vertalen.

versterkt en tevens de gezichtsorganen. Het blad werd in dien tijd niet alleen voor inwendig gebruik geschikt geacht, men paste het ook uitwendig toe in den vorm van een smeersel, om rheumatische pijnen te verzachten.

Taoïsten, die met nooit-verflauwenden ijver zochten naar het levenselixer, kenden aan den theeplant hooge waarde toe, als een belangrijk ingrediënt voor het bereiden van den wonderdrank. Boeddhisten gebruikten thee, om gedurende hun lange uren van overpeinzing, de slaperigheid ermee te bestrijden.

In de vierde en vijfde eeuw eerst werd de thee een geliefde volksdrank onder de bewoners van de Jangste-Kiang-vallei.

Omstreeks dien tijd ontstond het karakter, waarmee ook heden in China en Japan de thee wordt aangeduid. Dichters van het zuiden verheerlijkten het vocht, dat zij gedragen „het schuim van de vloeibare nefriet” (bittersteen-jade) noemden.

Keizers plachten aan verdienstelijke ministers als blijk van groote waardeering, een eigenaardig bereid thee-brouwsel ten geschenke te geven. Wij zouden de thee uit dien tijd waarschijnlijk niet naar smaak hebben gevonden. De bladen werden namelijk gestoomd, in een mortier fijn-gestampt, tot een koek verwerkt en gekookt met toevoeging van rijst, gember, zout, sinaasappelschillen, kruidenrijen, melk en soms ook nog van uien, geconsumeerd. Nog altijd maken de bewoners van Thibet, evenals enkele Mongoolsche stammen, op die manier misbruik van het geurig gewas. De Russen leerden het gebruik van thee van Chineesche karavanen en het is daarom geen gewaagde veronderstelling, dat de Russische gewoonte, om in de thee schijfjes citroen te gebruiken, nog een overblijfsel van de oudere manier van bereiding is.

Onder de Tang-dynastie onderging de thee-bereiding groote verandering en werd het thee-drinken, volgens voorgescreven formules, tot een der welgemanierde vermaken opgevoerd. De thee werd met liefde in de sfeer der dichters opgenomen. Lu Wuh heette de eerste dichterlijke apostel van de thee in China. Hij beleed zijn geloof in een beroemd boek, de „Cha-king” d. i. „De Heilige Schrift van de Thee”, waarin hij de wetten voor het theedrinken formuleerde. Dit gewichtige werk van Lu Wuh, die sedert voor den beschermgod der thee-handelaren gold, bestaat uit drie deelen en tien hoofdstukken. Ideaal is de thee, volgens Lu Wuh, als de blaren kreuken vertoonen als die in de lederen laarzen van Tartarsche ruiters, krullen als de halskwabbe van een geweldigen stier, zich onvouwen als een mist, oprijzend uit een ravijn, glinsteren als een meer, door den wind beroerd en nat en zacht zijn als goede, pas door regen besproeide grond.

Met dit advies, — voor Westersche huismoeders van weinig waarde, — voor ditmaal genoeg. Een volgenden keer een en ander over het lot van de thee in Japan en in Europa.

DE R.

RAADSHEER EN BOER.

De rubriek „Volksraadsels” is door de Redactie voorloopig opgeheven. Het eind van deze uitingen van gezonden volks-humor zou trouwens weg zijn. Vele van de in „Buiten” gememoreerde raadsels, welke meerendeel wij vermeld vinden in Dr. Schrijnen's omvangrijk werk over Nederlandsche Volkskunde, kennen de ouderen onder ons uit hun jeugd; denk slechts, om geen andere te noemen, aan Hoop en Vrees, die op een wagen, en Tweebeen, die op Driebeen zat!

Misschien laat Buiten's Redacteur zich vermurwen nog een paar raadsels op te nemen en . . . dan nooit meer ! 1)

Het is mij te doen om de nagedachtenis te eeren van den man, die de „Deventer Vader Cats” genoemd is. En moge ook de lof, welken een Jeronimo de Vries onzen Jan van der Veen — tijdgenoot van Jacob Revius — toezwaait, waar hij hem een „zoetvloeiend dichter” noemt, en het epitheton „vloeiend zededichter”, hetwelk Witsen Geijsbeek aan zijn naam toevoegt, ons wel wat overdreven toeschijnen, toch mogen de verdiensten als moralist van den „vuylen Apteker”, zooals zijn Antwerpsche vijanden hem noemen, niet ten eenen-

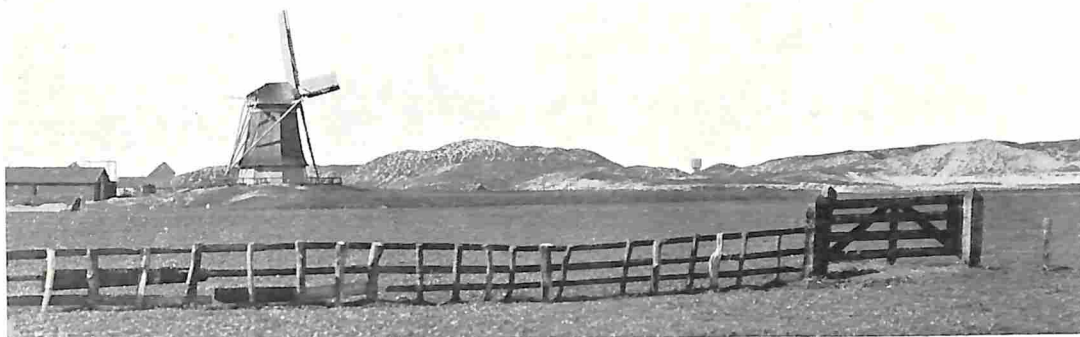

Foto C. Steenberghe.

DE EGMONDEN.

DE WINDMOLEN NABIJ EGMOND AAN DEN HOEF.

male miskend worden. Tegenover dien blaam staan tal van lofdichten, gewijd aan den man, die gewoon was zijn pennevruchten te onderschrijven met de zinspreuk, „Stuur Recht”.

Het derde deel van zijn, in 1642 verschenen, bundel, getiteld „Adams-appel” bevat een 160-tal „Raetselen, uitgebeeld met sinrijke uitleggingen”. Er zijn in deze collectie, waaruit een aantal hun weg vonden naar later samengestelde raadselboekjes, uit den aard der zaak ook eenige van weinig of geen beteekenis, maar aardig gevonden is zeker het raadsel, hetwelk als no. 72 wordt vermeld :

Is 't nu niet wel gekust, gesolt?
Ik ben met kindt geholleboldt,
Ik ben verkoft (verkocht) en niet getrouwt
— 't Is haast geschiet, dat lang berout —
Wat zal het wezen nu voortaan?
In my is karmen en getraan.
En of ik op en neder ga
En of ik heen en weder ga
'k En heb vermaak in drank nog kost.
Dan, waar ik eens van kindt verlost
Of waar het doot en uitte pijn,
So soud' ik eens in ruste zijn.
Een ieder spiegel sich aan my,
Dit komt er van de minnery!

Dit raadsel lezende, zal men zeker niet aanstonds de ware oplossing vermoeden . . . een onschuldig kinderwiegie !

Evenmin zal men bij een rijmraadsel als :

De rijkste Bruydegom en Bruyt
Die kwamen 't alder-kaalste uyt

dadelijk aan de Paradijs-bewoners denken, die het zonder kleëren stelden.

Bijzonder aardig is, dank zij een goed gevonden woordspeling, het versje, waarin onze poëet een boer in gezelschap van een lid van den Raad brengt en laatstgenoemde door den ander aldus laat aanspreken :

Gij zyt een Raads-heer, zoo 'k versta.

om hem dan te laten vervolgen :

Zijt gy dan Raads-heer, zoo wilt raden,
Wat heb ik in myn sak geladen?
't Is wit of bont of swart of graeu
't Is levend en 't kan zeggen miaeu.
Nu, Raads-heer, raat eens, wat is dat?

Als de op de proef gestelde aanstonds antwoordt, dat het niet anders zijn kan dan een kat, moet hij van den boer vernemen, dat het toevallig een kater is, welken hij in den zak verborgen houdt.

De toepassing, bij welke men rekening houde met de tweeledige beteekenis van de woorden „Raadsheer” en „raden” legt de dichter ten slotte neêr in deze woorden :

Wilt gy al mee voor Raads-heer gaen
En kunt geen Boere raadsels raen,
Des wilt met Huysluy eerst verkeeren
En 't raden van de boeren leeren!

F. W. DRIJVER.

1) De Redactie is reeds vermurwd, de belangstelling was te groot, zoodat het niet bij dit artikel blijft en de rubriek als tijdelijk heropend is te beschouwen.

Foto C. Steenbergh.

HOLLANDSCHE LAKENVELDERS.
MOOI GETEEKENDE LAKENVELDER KOEIEN TE DIEMEN.

Hollandsche Lakenvelders.

ONDER het landelijk schoon in Nederland, dat bezig is te verdwijnen, behoort het typisch oud-Hollandsche lakenvelder vee. De naam van dit vee geeft vrij goed het wezen weer. Dit vee is toch geheel zwart, met uitzondering van een wit middenveld, welke kleurschakeering op een afstand den indruk wekt, alsof men een zwart dier een wit laken had omgespeld. Hier en daar komen ook witte voetjes voor, het meest aan de achterbeenen, soms ook aan de voorbeenen. Met de witte achtervoetjes gaat dan soms gepaard een wit pluimpje aan den staart. Die witte voetjes en een wit staartpluimpje doen het nog wel goed, maar als er wat veel wit voorkomt in de twee zwarte velden, zooals een heele of halve witte kop, hoog witte beenen, bleszen of zwarte vlekken in het witte laken, dan is de harmonie verbroken en maken deze fouten in de kleur een buitengewoon lelijken indruk. Mooi zijn alleen de zuiver geteekende dieren, bij welke de afscheiding tusschen de twee zwarte velden en het witte middenveld scherp is getrokken, met zoo weinig mogelijk uitbochtigen, terwijl het wit reikt van vlak achter de voorbeenen tot vlak vóór de achterbeenen. Aan den kop mag in het geheel geen wit voorkomen.

Behalve zwarte lakenvelders zijn er ook nog roode, bij welke dus de vóór- en de achterhand rood gekleurd zijn inplaats van zwart. Maar deze roode lakenvelders zijn reeds zoo zeldzaam als de witte raven.

In 1918 werd een kleine samenlezing van de toen nog bestaande lakenvelders gehouden, met het oog op een voor dit typische veeslag op te richten stamboekje. Men kwam toen tot het resultaat, dat er onder de ruim 2 miljoen runderen in Nederland, nog plm. 300 lakenvelders voorkwamen, waarbij dan ook nog werden geteld degene, die wegens fouten in de kleur (te veel wit aan de beenen) eigenlijk in het stamboek niet thuis hoorden. Roode lakenvelders werden nog maar enkele gevonden in de provincie Utrecht. Het zou op het oogenblik misschien moeilijk vallen, er nog twintig bij elkaar te zoeken.

Hoe oud dit vee in Nederland is, is moeilijk na te gaan. Zeker is, dat het ook in vroeger eeuwen slechts een kleine

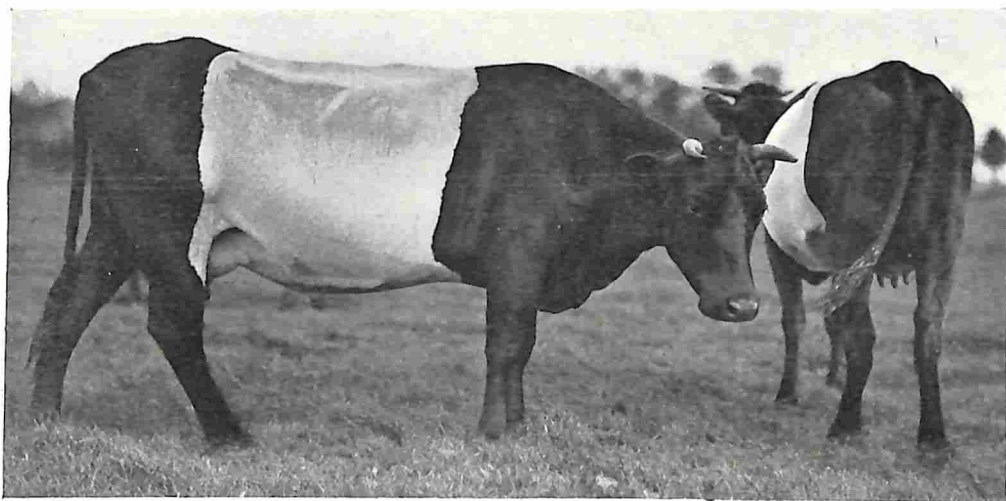

Foto C. Steenbergh.

HOLLANDSCHE LAKENVELDERS.
EEN PAAR MOOIE EXEMPLAREN.

minderheid uitmaakte tegenover het zwart- en roodbonte en het zwart- en roodblaarde vee, dat in ons land steeds domineerde. Even zeker is echter ook, dat in de negentiende eeuw de lakenvelders veel talrijker waren in ons land dan in de twintigste. Omstreeks 1850 werden Hollandsche lakenvelders als zoodanig uitgevoerd naar Amerika en daar zuiver voortgekweekt. Men legde er in Amerika zelfs een stamboek voor aan. Dat dit vee wel degelijk van Hollandsche afkomst is, getuigt de naam: *Dutch belted breed*.

Ook in Engeland en Zwitserland bestaan nog stammen van lakenvelders; in hoeverre deze met de onze verwant zijn en wie dan de oudste brieven heeft, is mij niet bekend.

De Zwitsersche lakenvelders worden aangeduid met den naam van „Appenzeller Gurtenvieh”, naar het Kanton, waar dit vee voorkomt. Nu verdient het opmerking, dat een der meest gepassioneerde Nederlandsche fokkers van lakenvelders, de heer G. van Blarcum, toenmaals te Epe, in 1913 omtrent dit vee mededeelde, dat reeds zijne voorouders zulk vee op hunne buitenplaatsen hielden en dat deze gewoonte als een soort familie-traditie in zijn geslacht werd gehandhaafd. Van dezen stam wordt gezegd, dat er zich Zwitsersch bloed in bevond en dat daaruit soms geheel zwarte of geheel bruine kalveren geboren werden, als terugslag op het Zwitsersche vee. Ook is het een feit, dat onder de Hollandsche lakenvelders vrij smalle typen voorkomen, met het smalle kruis en hooge staartbeen, zooals dat bij bergvee als erfelijke raseigenschap wordt gevonden. Of het Hollandsche lakenvelder vee dan toch oorspronkelijk uit Zwitserland afkomstig is, wij weten het niet, maar het zou zeker interessant zijn hieromtrent een nader onderzoek in te stellen.

De groote beweging op het gebied der rundveefokkerij van den laatsten tijd, begonnen in de tweede helft der vorige eeuw en met kracht voortgezet en gesteund door den belangrijken uitvoer van ons vee naar alle werelddelen, heeft de lakenvelders vrijwel onaangeroerd gelaten, hen alieen wat meer in het hoekje der vergetelheid gedrukt.

Het roodbonte- en het blaarkopvee heeft zich naast het overheerschende zwartbonte nog kunnen handhaven, maar wie bekommerde zich om het lakenvelder vee? Gelukkig zijn er toch altijd nog menschen geweest, die het buitengewoon decoratieve van dit vee op prijs hebben gesteld en den lakenvelder voor algeheelen ondergang hebben behoed. De lakenvelder is het Hollandsche parkrund bij uitnemendheid. Zeldzaam mooi en stijlvol is een weideveld, gestoffeerd met Hollandsche lakenvelders, met op den achtergrond een boschpartij, waar tusschen door een gevel van kasteel of buitenplaats te zien is. Men ziet op sommige buitenplaatsen in ons land de parkweide bezet met Engelsche paarden, Jersey- of andere uitheemsche runderen, Zwitsersche geiten, verder herten en zelfs lama's en zeer zeker kan dit alles het oog bekoren, maar de Hollandsche lakenvelder moet toch de voorkeur hebben wegens zijn vaderlandsch karakter naast zijn schitterend decoratief. De lakenvelder is in dit opzicht op één lijn te stellen met ons oud-Delftsch porcelein en onze oud-Hindelooper meubels, al is het niet onmogelijk, dat zijn oudste bakermat in de Zwitsersche bergen moet worden gezocht.

Wie zich van het effect overtuigen wil, kan de lakenvelders nog in optima forma vinden bij het kasteel Keppel te Laag-Keppel, waar Douairière van Pallandt een prachtige stam van 40 à 50 stuks in stand houdt. Verder is nog een belangrijke stam te vinden op „Duindicht” onder Wassenaar nabij den Haag, eigendom van den heer W. Jochems. Een derde stam is eigendom van mevrouw Bosch van Drakenstein te Lage Vuursche. Een vierde op den huize „Heeswijk” te Voorburg, eigendom van mevrouw Hekmeijer. Indertijd had ook de heer Mr. J. T. Linthorst Homan, Commissaris der Koningin in Drenthe, op zijn

ontginning te Oudemolen een stam aangelegd, welke echter later in zijn geheel overging aan den heer C. van der Oudenrijn te Utrecht, die er nog van heeft. Ook vindt men nog kleine of groote koppels lakenvelders op het kasteel Groenendaal te Hilvarenbeek, op den huize „den Breul” te Zeist, waar nog een vijftal roode zijn, terwijl overigens ook nog enkele veehouders in den Alblasserwaard en in de omgeving van Amsterdam aan hun lakenvelders vasthouden. Men ziet dus, uitgestorven zijn zij nog niet en voor dit noodlot zijn zij vermoedelijk ook bewaard gebleven door de oprichting van een stamboekje voor dit vee, onder leiding van den heer R. Houwink te Meppel, bekend als wetenschappelijk fokker en zelf in het bezit van eenige lakenvelders te Havelte.

Het fokken van mooie zuivere lakenvelders is natuurlijk in de eerste plaats sport en vormt een der onschuldige en interessante genoegens van het buitenleven. Maar dit is dan een sport en een genoegen, die weinig of niets behoeven te kosten, want al vormen de lakenvelders niet in de eerste plaats een nutras, er zijn er toch ook onder hen, die meer dan 30 liter melk met meer dan 3 procent vet per dag geven en dus aan hun eigenaars een niet onbelangrijk voordeel opleveren. Wij vestigen daarom gaarne de aandacht van onze gelukkige bezitters van kasteelen en buitenplaatsen op dit mooie, oud-Hollandsche rundvee. Zij kunnen van de aanschaffing en voortteling hiervan veel genoegens beleven.

A. v. L.

WONDERE VERHALEN UIT DE WILDE NATUUR

DOOR

F. ST. MARS.

(Geautoriseerde vertaling van S. J. Barentz—Schönberg)

IX. DE ROODE GRAPPENMAKER.

DE gaai bleef zeer stil liggen op zijn zij, een schitterenden vleugel half opgeheven, als om een slag af te weren van den speerscherpen snavel.

De vogel boven hem, wiens nest hij had geplunderd, was een grootkuiffuut, een vogel tot de duikers behoorend, en van beroep visscher. Als de gaai had geweten, wiens nest hij in vergissing had gehouden voor dat van het waterhoen, dan zou hij niet — maar wat doet dat ertoe. Hij wist het niet.

De vreeselijke, gespannen stilte, die nu volgde, begon juist den gaai ziek te maken — want het is alles behalve aange-naam in een andermans huis te zitten en de seconden te tellen tot je eigen dood — toen de snelle blik van den Grappenmaker, voorbij de fuut kijkend, iets zag, dat zijn aandacht trok. Het was een beweging in het water, en midden in die beweging was een kop, een platte, leelijke kop, met kille, uitdrukkingloze oogen, en hij rolde heen en weer op een langen hals met een vreemde, slingerachtige beweging, terwijl hij door de groene modder op hem toe kwam.

De rug van de fuut was naar deze verschijning gekeerd, wat waarschijnlijk de reden was waarom hij in plaats van zijn snavel recht door den gaai te steken — wat zeer zeker zijn bedoeling was — zich eensklaps omdraaide op zijn van zwemvliezen voorziene pooten, bij het hooren van een langgerekt, kwaadaardig gesis, uitgestooten over zijn rechterschouder. Hij staarde in demeedoogenloze lidloze oogen van een vijftientig duims adder, en viel dientenvolge bijna achterover.

De slang hief zich op uit het water met die verschrikkelijke langzaamheid, eigen aan alle kruipende dieren, en bekeek onderzoekend het nest. Gedurende dien tusschentijd maakte de gaai gebruik van de speciale tusschenkomst der Voorzienigheid om zeer snel en zonder veel praatjes te maken dat hij wegwam.

Hij bemerkte een machtige beweging in de diepten achter hem, en een gesis, dat verstikte en eindigde in een opzweepen van schuim, door welke dingen hij tot de conclusie kwam, dat de machten reeds slaags geraakt waren, om zoo te zeggen. Hij bleef echter niet wachten om den uitslag te zien. De fuut mocht eens winnen.

Wetend hoe lastig dapper de soort is — alle duikers — dacht hij, dat dit best mogelijk kon zijn — men hoort van zulke dingen in de wildernis — en hij had geen verlangen, in den omtrek gevonden te worden als die fuut weer niets anders te doen had.

Hij vertrok op een vlucht door de ingewikkelde openingen tusschen elzeboomen en wilgen.

Het was een moerassige, drassige plek, zwaar van damp van braakliggenden grond en rottenden plantengroei, stinkend naar zachte modder, en als er nog iets noodig was geweest om het te bewijzen, waren er de bovengenoemde elzeboomen en wilgen, om niet te spreken van de taaie duizendknoop, die in schilderachtige maar lastige verwarring door-eengroeide.

Hier dus, in deze heete, droomerige plaats, in slaap gesust door het vleiende koeren van tortelduiven, ontdekte de gaai de drinkplaats der vogels. Hij maakte zijn opmerkingen achter een scherm van wilgenbladeren, en zag daar al de bewoners van den omtrek. Na een poosje slenterde hij er heen om te drinken, — dat was nadat de detectieve onder de vogels, de groote lijster, naar zijn rumoerige bezigheden was vertrokken.

Zelfs onder deftig en vroolijk gezelschap als goudvinken, gewone vinken, groenlingen, baardmannetjes, zwartkopmeezen, water-rietzangers, sprinkhaan-rietzangers, gewone rietzangers, waterspreuwen, gespikkelde kwikstaartjes, gele kwikstaartjes, en grijze kwikstaartjes, viel hij in het oog. Er waren koeten op het water — waterhoenders en andere vogels. En boven alles uit, boven het getjilp en de ruzie en de vinnige spotternijen, steeg het zware, onophoudelijke zoemen der insectenwereld.

De gaai bewoog zich voorzichtig. Naar den schijn te oordeelen was zijn eenig doel, waarmee hij de plek bezocht — drinken. Dat een gedeelte van een eierdooier nog aan zijn snavel hing, had hij heelemaal niet opgemerkt of wist hij niet.

Hij gleed naar het water en dronk gulzig. Hij keek naar niemand, tenzij zij hun rug naar hem toegekeerd hadden. Hij maakte plaats voor vele, met een beleefdheid, die bewonderenswaardig geweest zou zijn als ze niet al te onnatuurlijk was.

De meesten hunner echter maakten plaats voor hem, voornamelijk de oudere en de vogels met veel ondervinding. Zij vlogen niet bepaald weg, of schreeuwden van schrik, maar zij gaven hem de ruimte, en het rumoer van hun kijvend gebabbel verminderde zichtbaar. Sommigen hadden blijkbaar reeds vroeger gaaien gezien — en vogels hebben een langer memorie dan spotters denken.

Wat den Grappenmaker betreft, hij scheen zichtbaar beleedigd door deze verwijdering. Hij was een gezellige schobbejak en vermakelijk, zooals avonturiers van beroep gewoonlijk zijn. Bovendien was het zijn zaak, hij moest toch leven!

Hij stapte over de plek, niets bijzonders doende, naar niets kijkend, rekening houdend met de omstandigheden — want zelfs vogels kunnen mettertijd aan iets gewend raken. Zij kenden de reputatie van den gaai — die was niet vlekkeloos. Maar zij bleven toch komen en gaan, en vroeger of later zou er wel een jonkje komen, dat... aha!

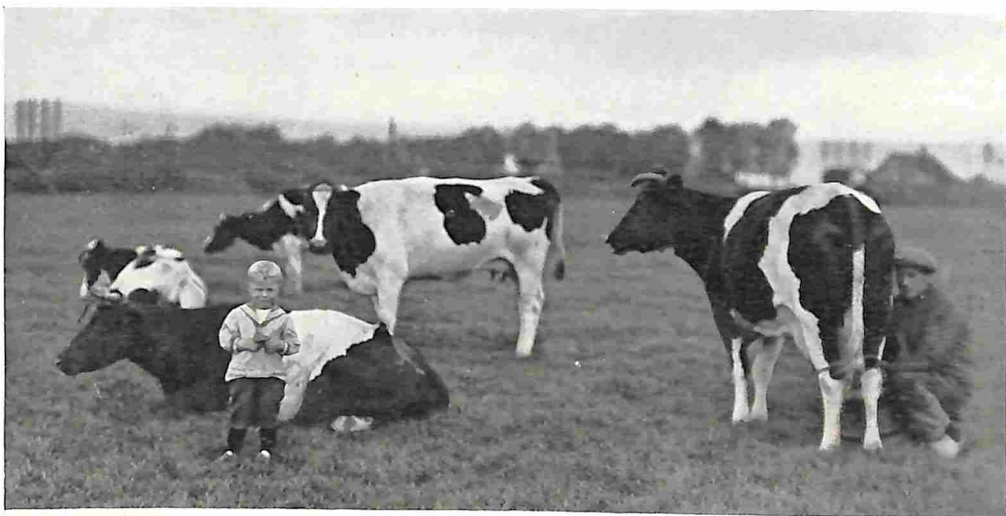

Foto C. Steenberg.

HOLLANDSCHE LAKENVELDERS.
TER TEGENSTELLING MET DE LAKENVELDERS HIERBOVEN EEN
AARDIG KIEKJE VAN ONZE GEWONE KOEIEN.

Een mannetjesvink, half dronken door de pracht van zijn eigen schitterend kleed en den geur van den zomer overal om hem heen in de warme lucht, kwam naast hem staan. Hij zou graag vele dingen weten, o.a. — want de jonkjes zijn altijd nieuwsgierig — wat voor den drommel! de reden was dat de Grappenmaker zulk een blauwe vlek, zulk een stuk van den hemel zelf, op zijn vleugels droeg.

De Grappenmaker antwoordde persoonlijk — een zijdelingsche aanval, een greep van scherpe en zeker doelmatige klauwen, een gepiep van verontwaardigde verbazing van den vink, een verschrikt vleugelgeklepper toen de menigte haastig weg vluchtte... en stilte.

— Tjif-tjaf, tjif-tjaf, tjif-tjaf! zong het kleine klokkemanetje heel in de hoogte.

Tjif-tjaf, tjif-tjaf, j-rrrrr-rh! antwoordde de Vlaamsche gaai spottend uit een wilg, die sterk gesnoeid was. Onder zijn klauwen was de jonge vink, die niets zei, om de eenvoudige reden dat hij dood was.

En de gaai verstrooide de heele pracht van de livrei van den nieuwsgierigen vogel in de schuine zonnestrallen, en smulde heerlijk, van tijd tot tijd luid schaterend.

Daarna daalde op zijn bepaalden tijd, de nacht neer, en lokte dampendenevelen uit de vochtige plaats, en andere dingen, kruipende, sluipende, glijdende dingen, die geen dampende nevelen waren, maar erger, veel erger. De gaai dacht dat enkele ervan otters waren. Begrijpelijkerwijze waren andere ratten. Buiten kwestie waren vele waterratten, en evenzeer buiten kwestie — omdat haar oogen schitterden als miniatuur autolampen met groen-gele schermen — was een ervan een kat, een stroopende kat, wier reputatie de haren van elken gewonen duivel te berge zouden doen rijzen.

Lieve help! Wat was dat? Er klom iets tegen den elzeboom op, waarop hij zat. Was het een aal, een slang, of —? Het iets ging weer naar beneden, niet voor zijn plezier en schreeuwend als iemand die pijn heeft en angstig is, boven menscheeljk of welk begrip ook.

De gaai uitte een zucht van verlichting. Hij haatte den nacht met de doffe haat van allen, die geen nachtdieren zijn. Zijn verschrikkingen — en alleen de bewoners der wildernis begrijpen den doodelijken angst van nachtelijk alarm, als men blindelings moet vluchten, vervolgd door men weet niet wie: de vage vrees en nog vagere geluiden, en de kreten, die nergens vandaan komen en wegsterven en herhaald worden door men weet niet wie.

Dat het iets een kikvorsch was — hij kon het geschreeuw ervan hooren — achtervolgd door een slang, was een kleinigheid en hem in elk geval onbekend.

Hij wilde nu echter gaan slapen, met een oog half open — dat deed hij altijd — want er is geen veiligheid in de wildernis.

Even voor middernacht verkoos een onweer boven de plek los te barsten.

De gaai, toen heel erg wakker, moest tusschen het gerommel door luisteren naar eventueel jacht maken door den vijand.

Klauwen krabden op den boombast. De Grappenmaker opende zijn vleugels. Toen vluchtten de klauwen haastig, gevolgd door andere klauwen. Naar het krabben te oordeelen kon dit een rat zijn geweest, verrast door een wezel, en hij had waarschijnlijk gelijk. Maar de Vlaamsche gaai viel dadelijk in slaap.

De dageraad kwam en tegelijk tilde de Grappenmaker

zijn kop op, streek zijn veeren glad, opende zijn bek om een onbeschaamden schreeuw te geven tegen de kraaiende fazanten, en — sloot hem onmiddellijk weer.

Op ongeveer twintig meter afstand begon een bosch met zijn voeten in den lagen grond en het bovengedeelte op een lagen heuvel, en op de plek, waar de Vlaamsche gaai heen-keek, kwamen twee voetpaden samen.

Op dit punt, waar bij een kreupelboschje de twee paden samen kwamen, stond een gestalte, donker, stil, recht over-eind, de onmiskenbare gestalte van een man. Even onmiskenbaar was het een jachttopziener, want onder zijn arm was een geweer of iets dat er op leek. En de gestalte stond stil voor zich uit te staren en zei geen woord.

„Als je twijfelt, blijf dan onbewegelijk”, is het motto in de wildernis.

De Vlaamsche gaai bleef onbewegelijk. Hij wist dat hij binnen schot was. *(Wordt vervolgd).*

Ontvangen Boeken.

„Ons Element”, officieel orgaan der verbonden zeilvereenigingen. Het doel van dit nieuwe tijdschrift, aan welks uiterlijk veel zorg is besteed, is „te trachten bij te dragen tot de ontwikkeling der watersport” en veel te vertellen „van alles wat op ons zee-zeven betrekking heeft”. Niet zeer geslaagd lijkt ons de omslagteekening; beter zijn de verschillende hoofden, reproducties naar teekeningen van El. M. Eden.

Sleeswijk's kaart van Amsterdam en Omstreken, voor wandelaars, wielrijders en automobilisten. Deze weder fraaie kaart van de streek tusschen IJmuiden—IJpendam — Vinkeveen — Noordwijk — Noordzee, zal vooral Amsterdammers en Haarlemmers goede diensten kunnen bewijzen, en kan en in 't polderland en in de duinstreek een nuttige gids zijn. Enkele opmerkingen voor wat de onmiddellijke omstreken van Amsterdam betreft. Hier blijkt de kaart niet tot den laatsten tijd bijgewerkt te zijn: zoo ontbreekt het bijna voltooide Schinkel-Amstelkanaal, terwijl ook de plaats van het vliegveld Schiphol, bij het oude fort van dien naam, niet is aangegeven.

Dat de bouwblokken der groote steden in rooden kleur zijn aangegeven, geeft aan de kaart een levendig aanzien, maar strekt toch niet ter verduidelijking, waar de groote wegen eveneens die kleur hebben, doch in de steden Amsterdam en Haarlem plotseling wit worden.

Bij een nieuwen druk wil de uitgever misschien met deze onze bezwaren rekening houden.

„Maja”, een roman voor kinderen, van Waldemar Bonsels. Uit het Duitsch vertaald door Johanna Groneman. Snelpersdrukkerij „Patria”, Amersfoort.

Gids voor de badplaats Wijk aan Zee.

Deze nieuwe druk geeft ons geen aanleiding tot opmerkingen. Alleen moet de vraag ons van 't hart, hoe „Vreemdelingen-verkeer” haar informatiebureau in een dergelijk monsterlijk-leelijk huisje kon vestigen, als in deze gids is afgebeeld.

Aanvulling.

Het schilderij van Storck, onlangs in het buitenland aangekocht (zie „Buiten” van 19 Juni l.l., blz. 292) is eigendom van den Heer H. Cox te Amersfoort. Het doek is groot 121 x 86 c.M.

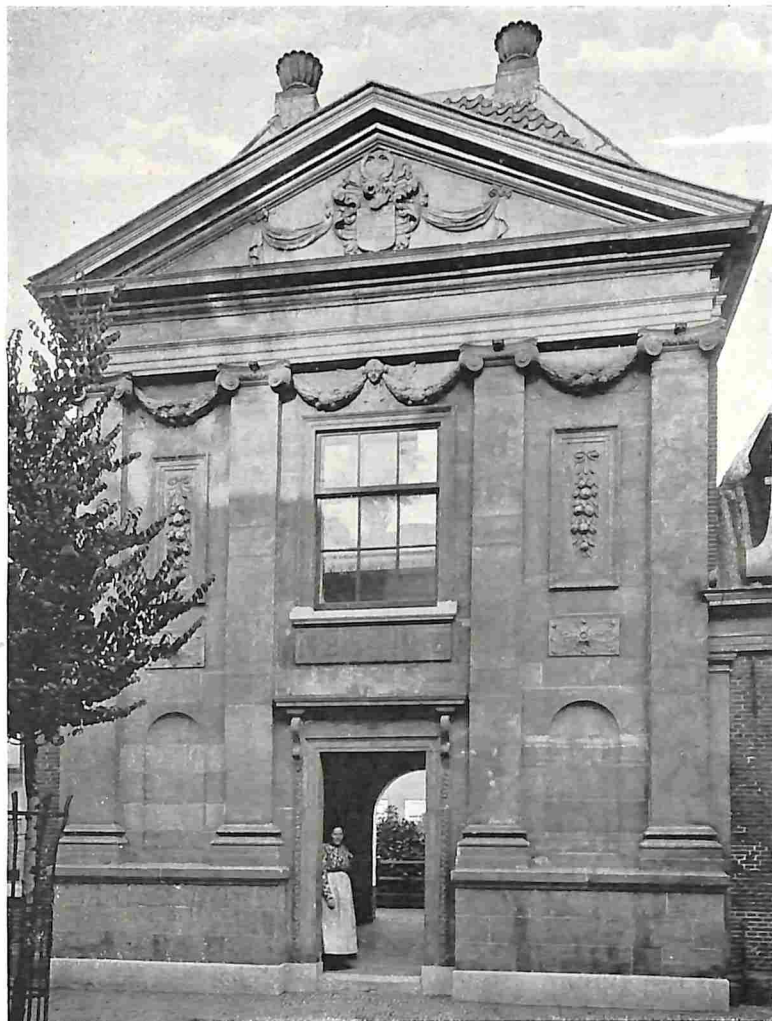

Foto G. Steenberg.

HET BROEKHOVENS-HOF AAN DE PAPEGRACHT
TE LEIDEN.